

Работна група I:

Развитие на ЕСКО пазара

ПРОГРАМИРАНЕ НА ЕСКО СЪС СУБСИДИИ

Добри практики от Централна и Източна Европа: Чехия, Полша, Латвия. Фокус
върху многофамилни жилищни сгради.

Резюме

Използването на интегрирани и иновативни бизнес модели за ускорена реализация на енергоспестяващи мерки в рамките на национални и регионални програми се оказва неразвита възможност в България за разлика от редица страни, с които сме се сравнявали през годините. С цел открояване на успешни практики в ЕС, предмет на лесна репликация за нуждите на постигане заложените национални и регионални цели, са разгледани действащи програми в Чехия, Латвия и Полша. Общото и в трите представени случая е, че те съумяват да комбинират ЕС субсидия с предоставяне на ЕСКО услуга на крайните бенефициенти (разработка на кандидатски проект, енергийно обследване, проектиране, изпълнение, застраховка на икономията, експлоатация и поддръжка „на едно гише“). Няколко са основните специфики, които се открояват при структуриране на процесите при разгледаните програми: (i) допускане до участие на доставчици на енергоефективни (ЕЕ) услуги, които предоставят комбинирани услуги „на едно гише“, (ii) наличие на предварително одобрение за отпускане на субсидия, което ще внесе увереност по време на първоначалния етап на реализация на ЕЕ проектите в основните участници – банки, бенефициенти, доставчици на ЕЕ услуги, управляващи ЕС средствата национални и регионални звена, (iii) наличие на пакет стандартизирани договори, в т. ч. и тристранни такива, които да се използват от участниците в програмите с цел осигуряване на ясна и прозрачна синхронизация по време на целия процес, (iv) размер на субсидиите, които не изкривяват пазарното поведение на участниците и (v) допълнителни стимули при висока амбиция за спестяване и реална верификация на енергийните икономии след една година.

Съдържание:

I.	Чехия	3
1.	Участници.....	3
2.	Ключови моменти при реализация на програмата	3
3.	Налични документи	5
4.	Препоръки за България	5
II.	Латвия	5
1.	Участници.....	5
2.	Ключови моменти при реализация на програмата	5
3.	Налични документи	7
4.	Препоръки за България	7
III.	Полша.....	8
1.	Участници.....	8
2.	Ключови моменти при реализация на програмата	9
3.	Налични документи	10
4.	Препоръки за България	11

Фигури:

Фигура 1: Последователност на процесите в Чехия	4
Фигура 2: Обща схема на програмата в Чехия	4
Фигура 3: Обща схема на програмата в Латвия.....	7
Фигура 4: Обща схема на програмата в Полша	9
Фигура 5: Последователност на процесите в Полша	10

I. Чехия

1. Участници

Действащата програмата включва следните участници:

- Министерство на околната среда
- Национален фонд за опазване на околната среда
- Оперативна програма „Опазване на околната среда“
- ЕСКО компании
- Банки

Въпреки че бенефициенти по програмата са публични субекти (болници и пр.), използваните постановки могат да бъдат заимствани за условията в България.

2. Ключови моменти при реализация на програмата

Програмата включва следните стъпки:

Стъпка 1: Предварителен анализ

Стъпка 2: Подаване на кандидатски проект за субсидия

- Енергийно обследване
- Готовност на проекта на концептуално ниво (идейна фаза)
- Декларация за използване на ЕСКО договор от страна на бенефициента

Стъпка 3: Провеждане на тръжна процедура

- Използване на форма „Състезателен диалог“
- Фиксира се размерът на субсидията

Стъпка 4: Подобрения в показателите на проекта след оценка от ЕСКО капанията

- Анекс с подобрени параметри
- Подобрено Енергийно обследване

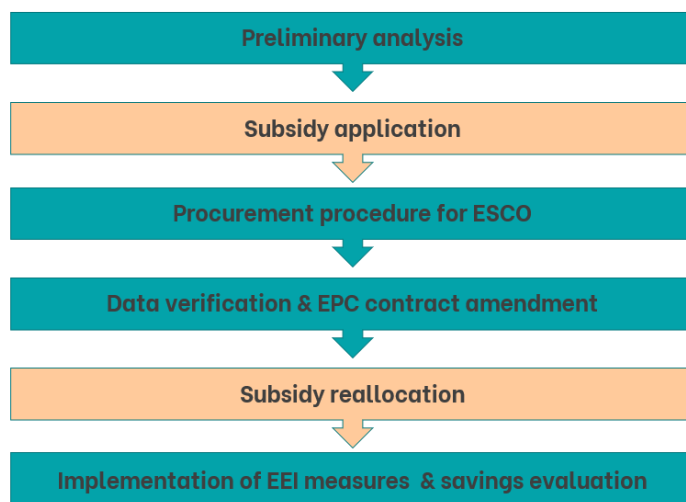
Стъпка 5: Оптимизация на бюджета в рамките на субсидията

- Окончателен кандидатски проект
- Тристранен договор между ЕСКО, клиент, банка за изкупуване на вземанията
- Анекс с подобрени параметри
- Подобрено Енергийно обследване
- Обобщаваща таблица с подобрения (разлики между предварителна апликация и окончателна)

Стъпка 6: Реализация на проекта

Фигура 1: Последователност на процесите в Чехия

EPC PROCESS WITH SUBSIDIES

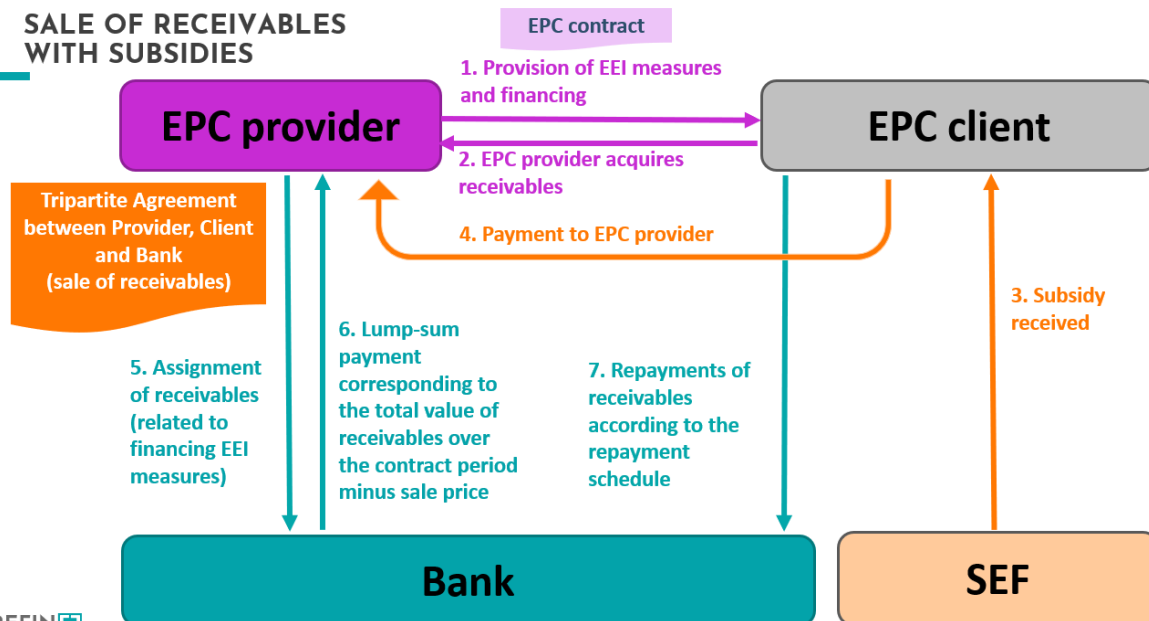
REFIN^{EE}

Източник: REFINE

Взаимовръзките между отделните участници могат да бъдат проследени на долната фигура. Една от основните задачи, които се постигат при така структурираната схема е, че се удовлетворява изискването на грантодателя (SEF) разходът да е направен от страна на бенефициента преди да бъде възстановена определената част. Именно това се постига чрез сключването на тристранния договор.

Фигура 2: Обща схема на програмата в Чехия

SALE OF RECEIVABLES WITH SUBSIDIES

REFIN^{EE}

Източник: REFINE

3. Налични документи

Следните документи са налични за ползване/адаптация:

- Декларация за използване на ЕСКО договор от страна на бенефициента
- Обобщаваща таблица с подобрения (разлики между предварителна апликация и окончателна)
- Тристранен договор между ЕСКО, клиент, банка за изкупуване на вземанията

4. Препоръки за България

Следните добри практики от Чехия биха могли да бъдат заимствани за нуждите на програмиране на субсидии с ЕСКО в България:

- Предварително рамково одобрение на кандидатски проект и последващо такова, което да позволява разместване / оптимизация / подобрения на инвестицията.
 - По този начин ЕСКО компанията има възможност да предлага по-добри решения от заложените такива;
- Плащанията към ЕСКО компанията да бъдат изнесени на по-ранен етап в две части – 1-во плащане след реализация на ½ от инвестицията; 2-ро плащане след приемане на обекта.
 - По този начин се смекчава инфлационния риск за ЕСКО компанията и бенефициента.
- Използване на форма на тръжна процедура „Състезателен диалог“
 - По този начин ЕСКО компаниите мога да се състезават на ниво иновации и решения, а не по количествено стойностни сметки (КСС). В резултат се повишава ефективността на инвестициите.

II. Латвия

Разгледаната програма („Програмата“) е част от Плана за възстановяване и устойчивост („ПВУ“) на Латвия и таргетира реновация на многофамилни жилищни сгради. Разгледан е казусът при използване на ЕСКО модел.

1. Участници

Основните участници при ЕСКО модел са:

- Латвийският фонд „Altum“
- Упълномощените лица (представители на собствениците на апартаменти)
- Собствениците на апартаменти („Етажна собственост“ / „ЕТС“)
- ЕСКО компаниите
- Банки

2. Ключови моменти при реализация на програмата

Размерът на субсидията е не повече от 49%. Регламентирана е опцията за изпълнение на енергоспестяващите мерки да става под формата на инженеринг (проектиране и изпълнение). Отворена е и възможността за подпомагане, в рамките на 49% от разходите, изготвянето на техническата документация на проекта.

Ключово е упоменаването в програмата, че получателите на безвъзмездна помощ не прилагат разпоредбите за Закона за обществени поръчки освен в случаите, когато същите са публични субекти.

Основните стъпки при реализация на програмата са изобразени в долната графика и са, както следва:

Стъпка 1: ЕтС оторизира техен представител („Упълномощено лице“ / „УЛ“) да ги представлява пред Програмата и подпомага по време на нейната реализация. Няма специално изискване за процедура, която трябва да се следва при избора на УЛ.

Стъпка 2: ЕтС има опцията да привлече ЕСКО компания при реализация на Програмата и реновацията на сградата да стане под формата на инженерингов проект, който да включва едновременно проектиране и изпълнение (вж. т.70 в Постановление 460 от секция 3, Налични документи). Изборът на ЕСКО компания трябва да следва добрите пазарни практики – разглеждане на повече от една оферта, липса на конфликт на интереси и други подобни (вж. т.59 в Постановление 460 от секция 3, Налични документи).

Стъпка 3: ЕСКО компанията следва да избере своите доставчици и подизпълнители, следвайки добрите пазарни практики - разглеждане на повече от една оферта, липса на конфликт на интереси, предотвратяване на измами и корупция (вж. т.70 в Постановление 460 от секция 3, Налични документи).

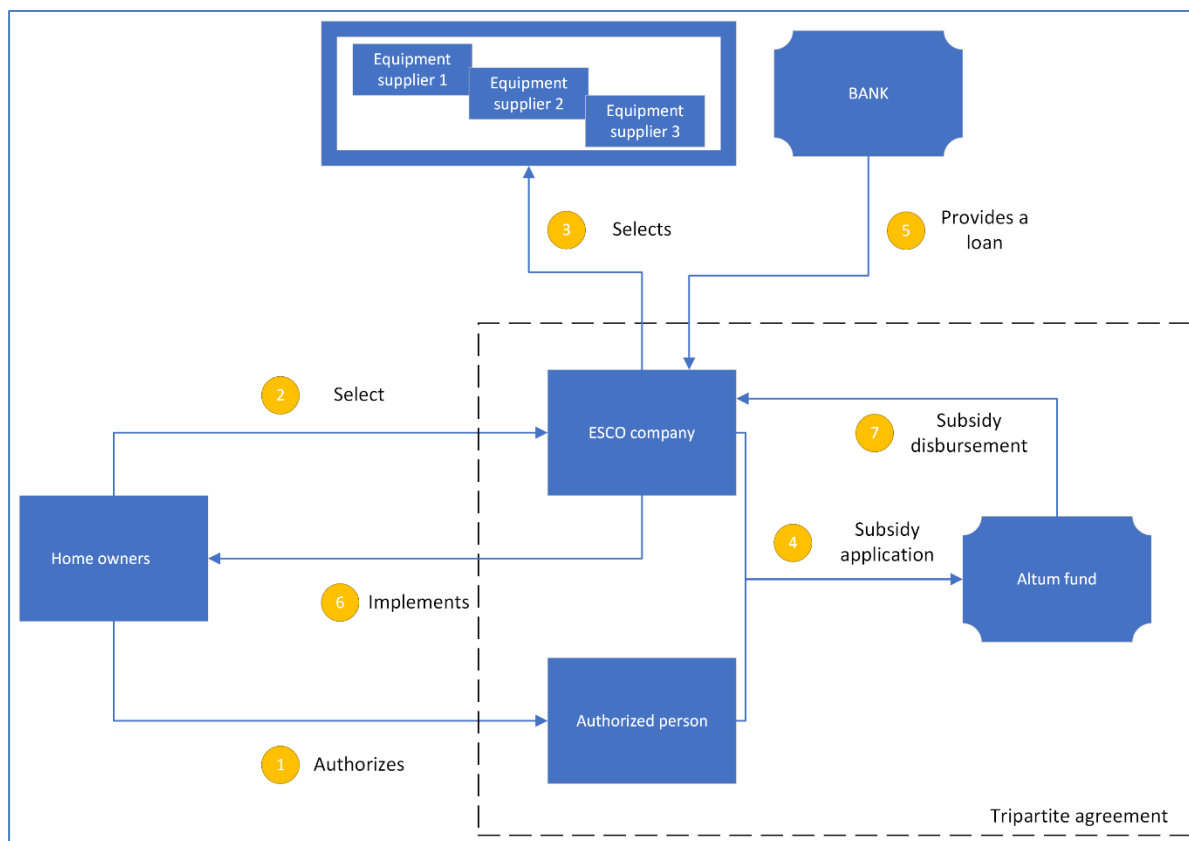
Стъпка 4: Altum, УЛ и ЕСКО компанията подписват тристранен договор при одобрение на апликацията за Програмата.

Стъпка 5: ЕСКО компанията осигурява необходимото финансиране за изпълнение на реновацията.

Стъпка 6: ЕСКО компанията реализира предвидените енергоспестяващи мерки.

Стъпка 7: След реализация на реновацията ЕСКО компанията предоставя всички отчетни документи на Altum и получава предвидената субсидия.

Фигура 3: Обща схема на програмата в Латвия

Източник: FinEERGo-Dom / Алианс за енергийна ефективност

3. Налични документи

Следните документи са налични за ползване/адаптация:

- Постановление на Министерски съвет No.460, регулиращо изпълнение на програмата¹

4. Препоръки за България

Описаното в настоящата секция представлява поредно издание на програмата за реновация на многофамилни жилищни сгради в Латвия, но в конкретния случай под егидата на латвийския ПВУ. Структурата и организацията на латвийската програма, в нейната цялост, е добра практика, която вече е послужила за основа на аналогична такава в Полша (вж. секция III). Опит в България е в процес на трансфер по линия на проекта FinEERGo-Dom², особено в частта на добрите практики, които е препоръчително да се следват от ЕСКО компаниите. Сред основните механизми на Програмата, които могат да се репликират у нас, са:

- Лесни и бързи процедури за кандидатстване, избор на УЛ, ЕСКО компания, доставчици и подизпълнители (в случаите, когато бенефициентите не са публични субекти).
- Възможност за използване на инженеринг, което води до съкращаване на сроковете за реализация на проектите за реновация

¹ <https://likumi.lv/ta/id/334084-eiropas-savienibas-atveselosanas-un-noturibas-mehanismas-plana-1-2-reformu-un-investiciju-virziena-energoefektivitates-uzlabosana#p65.4&pd=1>

² <https://fineergodom.eu/>

- Допълнителен източник за финансиране през ЕСКО компания
- Наличие на тристранен договор, което гарантира синхрон между бенефициент, изпълнител и грантодател.
- Субсидия при изготвяне документите за кандидатстване до 49%

III. Полша

Многофамилни жилищни сгради се таргетират и от програмата „Реновация чрез ЕСКО плюс“ („Програмата“). Тя използва за база за нейното създаване и структуриране латвийската програмата за обновяване (вж. секция II) в частта ѝ, която позволява партньорство с ЕСКО компания. Полската програма е разработена в рамките на проекта FinEERGo-Dom, който има в консорциума си и представители от България, и към днешна дата е в ход на изпълнение³.

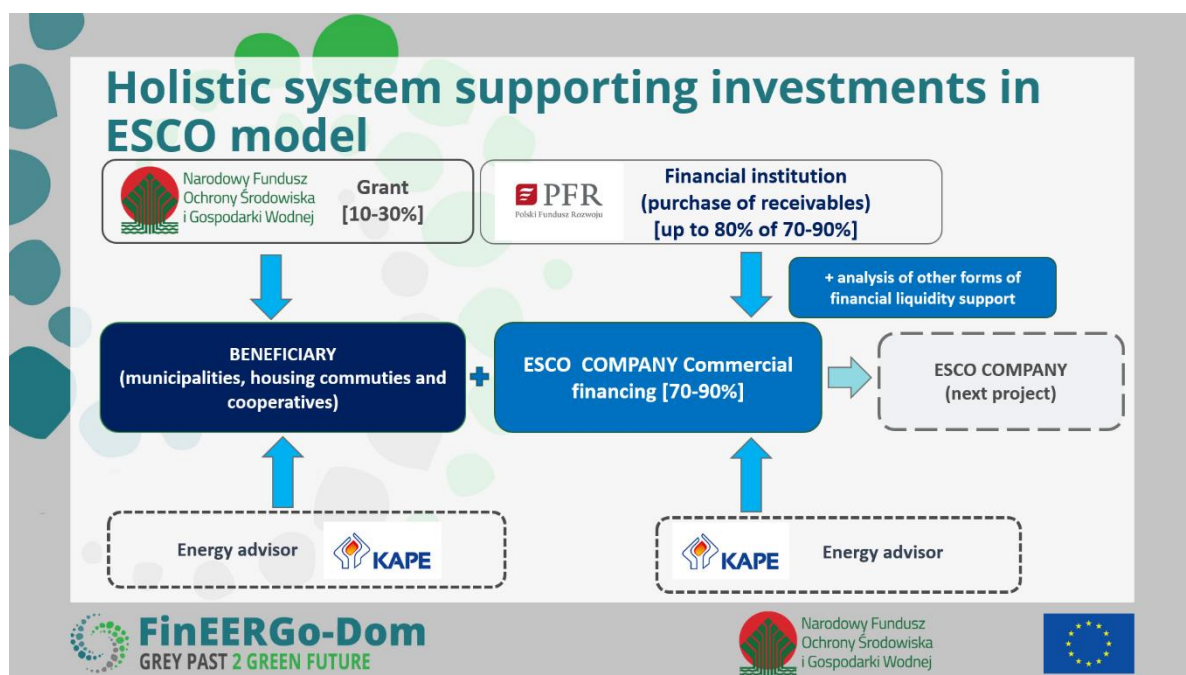
1. Участници

Основни участници са изобразени на долната фигура. Взаимодействията между тях са, както следва:

- Национален фонд за опазване на околната среда и водите (“NFOŚiGW”) Осигурява субсидия между 10% и 30% в зависимост от степента на амбиция за енергоспестяване на кандидатския проект.
- Национална агенция за енергийна ефективност (“КАРЕ”) Подпомага ЕтС и ЕСКО компаниите в процеса на изпълнение на програмата.
- Национален фонд за развитие (“PFR”) Изкупува възникналите вземания на ЕСКО компанията в размер до 80%. По този начин ЕСКО компания възстановява част от направената инвестиция в многофамилни жилищни сгради и може да я инвестира в следващ проект за реновация.
- ЕСКО компания
- Собственици на апартаменти / етажна собственост („ЕтС“)

³ <https://www.gov.pl/web/funduszmodernizacyjny/renowacja-z-gwarancja-oszczednosci-epc-energy-performance-contract-plus>

Фигура 4: Обща схема на програмата в Полша

Източник: FinEERGo-Dom

2. Ключови моменти при реализация на програмата

На долната фигура са изобразени процесите по кандидатстване и реализация на Програмата:

Стъпка 1: Предварително одобрение

Проверяват се общи критерии за допустимост на кандидата. Има възможност за използване на базов калкулатор за изготвяне на предварителни изчисления. При необходимост NFOŚiGW издава писма за ангажимент (или други необходими документи) за предварително одобрение за финансиране на проекта.

Стъпка 2: Подаване на кандидатски проект

След избор на ЕСКО компания (на общо основание, ако кандидатът не попада в обхвата на Закона за обществени поръчки) и изготвяне на техническа документация съвместно с нея (Енергийно обследване и др.) кандидатът подава кандидатски проект за отпускане на субсидия.

Стъпка 3: Реализация

ЕСКО компанията реализира предвидените енергоспестяващи мерки.

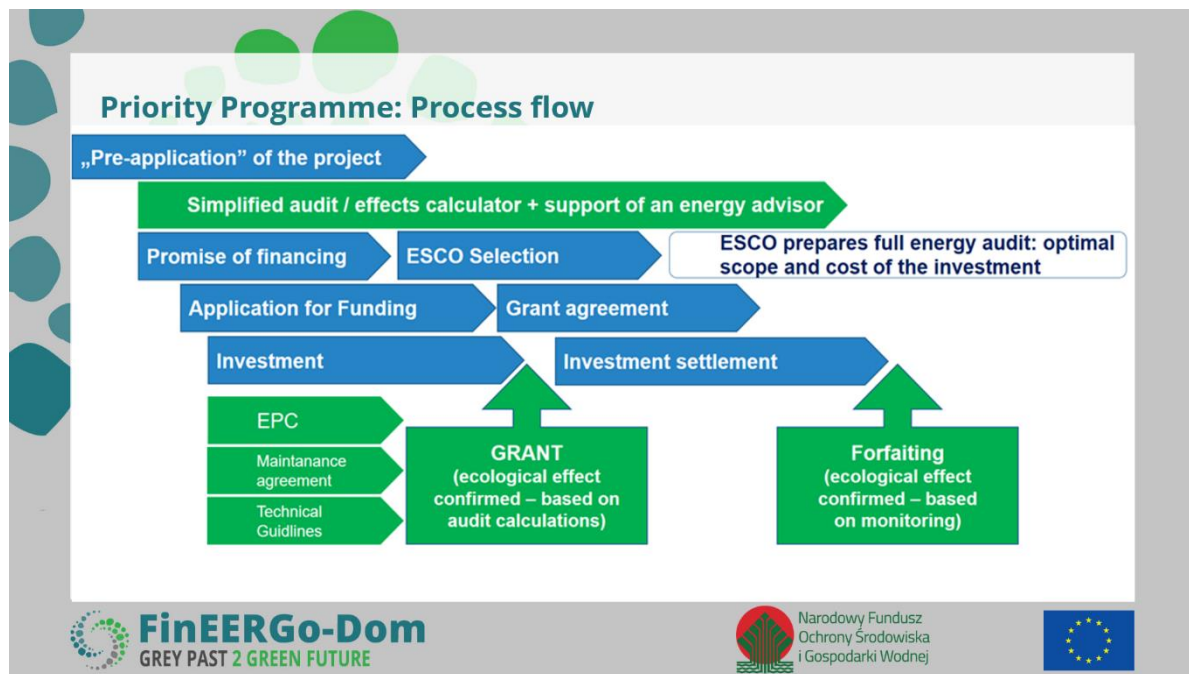
Стъпка 4: Усвояване на субсидията

След проверка NFOŚiGW отпуска субсидия в размер до 30%. Основание за одобрение отпускането на субсидията е наличие на сключен ЕСКО договор според шаблона на Програмата.

Стъпка 5: Цесия

Една година след завършването на проекта, при успешно верифицирани енергийни спестявания, ЕСКО компанията може да продаде до 80% от вземанията си (ежемесечни вноски, изплащани ЕтС в рамките на реализираните енергийни спестявания) на PFR.

Фигура 5: Последователност на процесите в Полша

Източник: FinEERGo-Dom

3. Налични документи

Тъй като програмата е в ход, всички документи са налични:

- Общи насоки
- Технически насоки
- Насоки при съфинансиране от страна на NFOŚiGW
- Списък с анекси
- Списък с изисквани документи според типа на бенефициента
- Обявление за набиране на проектни предложения
- Апликационна форма за предварително одобрение
 - Насоки за попълване на апликационна форма за предварително одобрение
 - Комплект декларации от бенефициента
 - Допълнителни шаблони и форми
 - Калкулатор
- Апликационна форма за одобрение
 - Насоки за попълване на апликационна форма за одобрение
 - Комплект декларации от бенефициента
 - Допълнителни шаблони и форми
- Рамкови договори и приложения

4. Препоръки за България

Полската програмата „Реновация с ЕСКО плюс“ може да се репликира директно в България. Няколко съществени елемента заслужават да бъдат открити:

- Програмата е предназначена ексклузивно за ЕСКО компании. По този начин се дава възможност за развитие предоставянето на комплексни енергийни услуги „на едно гише“ (интегрирани услуги – инженеринг, мониторинг, гарантиране/застраховка на постигнатите икономии, експлоатация и поддръжка и т.н.) В резултат времето до постигане на енергийни икономии се скъсява. Избягват се прехвърляния на процесите между отделни компании.
- В договорите за реализация на енергоспестяващи мерки е предвидена и услугата управление и поддръжка. По този начин се съхраняват нововъведените технологии и активи, респ. въвежда се цялостен устойчив подход при управление потреблението на енергия.
- ЕСКО компаниите имат възможност да поддържат висока ликвидност и увеличават инвестициите си в енергоспестяващи мерки при нови клиенти, т.к. PFR изкупува вземанията им от реализирани проекти не по-рано от една година.
- Програмата предоставя допълнителни ползи на участниците след реална верификация на постигнатите спестявания (цесия след една година към PFR).
- Размерът на субсидията е в граници, които не прехвърлят разхода изцяло за сметка на европейския данъкоплатец, а изискват и участие/финансиране от страна на бенефициентите.

Накратко за BeSmart

Българският форум за финансиране на проекти за енергийна ефективност:

Преходът към нисковъглеродна икономика изисква по-висока енергийната ефективност и по-добро управлението на енергията, навлизане на нови специализирани услуги и развитие на финансовите механизми. Това изключително предизвикателство особено актуално в сградния сектор, където използваният в момента механизъм за 100-процентова безвъзмездна финансова помощ при обновяване на многофамилни жилищни сгради трябва да се реформира в по-устойчива схема за финансиране, която да бъде социално приемлива, да осигурява участието на уязвимите потребители и в същото време да поставя по-високи критерии за енергийна ефективност и екологични ползи.

Към какво се стремим?

Да спомогнем за разработване и прилагане на политики и финансови механизми в подкрепа на инвестициите в енергийна ефективност и да подкрепим изпълнението на европейските инициативи за устойчиво енергийно развитие на национално и местно равнище.

Как ще го постигнем?

- С въвличане на всички заинтересовани страни в открит диалог
- С разпространение на добрите практики, инициативи и инструменти
- С изграждане на онлайн комуникационна платформа за споделяне на знания и опит
- С провеждане на девет национални кръгли маси с широко медийно отразяване
- С конкретни препоръки за разработване на финансови инструменти в подкрепа на енергийната ефективност

Целеви групи:

- Банки, други финансиращи институции и ЕСКО
- Представители на централната власт, главно от министерствата на финансите, икономиката, енергетиката, регионалното развитие и благоустройството и принадлежащите им изпълнителни агенции.
- Местни и регионални власти
- Национални асоциации - строителни, МСП и индустриални асоциации, потребителски асоциации и различни доставчици на услуги
- Мозъчни тръстове и академични среди
- Широката общественост и гражданите

- Медии.

Основни ползи:

- С въвличане на всички заинтересовани страни в открит диалог
- С разпространение на добрите практики, инициативи и инструменти
- С изграждане на онлайн комуникационна платформа за споделяне на знания и опит
- С провеждане на девет национални кръгли маси с широко медийно отразяване
- С конкретни препоръки за разработване на финансови инструменти в подкрепа на енергийната ефективност

Този проект е финансиран по програма Хоризонт 2020 на Европейския съюз със споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101033787.